

Bedrifter og politikere har mye å lære om hverandre.

FREDAGSKRONIKK BÅRD HARSTAD

Etter humper og dumper er forsikringsselskapet American International Group (AIG) på rett spor. Aksjekursen er omtrent femdoblet på drøye fem år. Mandag økte kursen ytterligere da de inngikk forlik og betalte seks milliarder kroner for å ha misledet kreditorene under finanskrisen. Likevel vil AIG forbli et lærebokeksempel på hvor mangelfull den politiske forståelsen kan være selv på toppen av næringslivet. Den manglende forståelsen er gjensidig og ødeleggende.

AIG er bokstavelig talt lærebokeksempel på gapet mellom de to virkelighetene. Mine tidligere kollegaer ved Kellogg School of Management bruker fortsatt AIG som første eksempel i kurset om krisehåndtering.

Gå tilbake til finanskrisen og 2008. AIGs divisjon for finansprodukter tilbød forsikringer for risikable boliglån. Når tilbakebetalingene uteble kom selskapet på randen av konkurs. Men AIG var for stor til å feile. Etter en redningsaksjon satt amerikanske myndigheter på 80 prosent av aksjene.

Deretter ble det kjent at AIG var forpliktet til å utbetale enorme bonuser til egne ledere og finansproduktdivisjonen. Ganske raskt måtte den nye direktøren, Edward Liddy, ta stilling til om utbetalingene faktisk skulle gjennomføres. Han ble også innkalt til høring i det amerikanske senatet.

Innføringsoppgaven til MBA-studentene ved Kellogg var morsom: De skulle forberede møtet med senatet, ta en beslutning angående bonusene og forsvare argumentene. I besvarelsen argumenterte de fleste studentene saklig og rasjonelt for at bonusene er viktige for å bevare nøkkelkompetanse i en avgjørende tid. Bonusene var dessuten avtalt og kontraktfestet på forhånd. Hjemstaten Connecticut har en lov som sier at om

Upolitisk økonomi

slike avtaler misligholdes må det dobbelte bli utbetalt til slutt.

Direktør Liddy presenterte alle disse argumentene.

Deretter viste vi en video fra spørsmålsrunden i senatet. Den kom nok som et sjokk på direktør Liddy og flere av studentene. Senatorene var i harnisk over bonusene: De sammenlignet ikke kostnaden med selskapets verdi; de sammenlignet de individuelle bonusene med lønnen til den jevne skattebetaler som nå hadde reddet selskapet. De så heller ikke verdien av å beholde den såkalte nøkkelkompetansen som delvis hadde forårsaket krisen. Ikke engang den moralske verdien av å stå ved tidligere avtaler ble nevnt i spørsmålsrunden. Trusselen om konkurs burde jo åpnet alle tidligere avtaler for reforhandlinger. Liddy fikk så hatten passet før han tok den og gikk av.

Hva kan vi så lære av sirkuset?

For det første er den politiske

teften mangelfull selv på næringslivets topp. Kalde kalkulasjoner går ikke alltid hjem hos politikere som først og fremst må appellere til velgernes rettferdighetssans.

For det andre finnes det flere rettferdighetskriterier. En direktør vil instinktivt

Historien til AIG viser at næringslivet ofte mangler politisk forståelse

sammenligne ulike ansatte og deres incentivordninger. Folk flest sammenligner bonusen med egen lønn. Politikere må og bør appellere til den jevne velger, og dermed blir rettferdighetskriteriet et annet enn direktørens.

For det tredje ble den bedriftsøkonomiske argumentasjonen uholdbar i medias søkelys. Et forsikringsselskap er avhengig av å bli sett på som rettferdig. Når dette betviles så skifter kundene selskap.

Strategien til Liddy og mine tidligere MBA-studentene ville nok holdt i et internt styremøte. Men når det spekuleres i boliglån med aggregert risiko må en forvente trøbbel i nedgangstider. Trøbbel fører til politiske redningspakker for et stort forsikringsselskap, og dermed blir en avhengig av de politiske spillereglene.

Også politikerne lærte av hendelsen. De burde selvsagt forventet AIGs interne bonuskontrakter og stilt krav om å reforhandle dem før redningspakken ble signert. Når et selskap blir ansett som for stor til å feile må en også forvente at det vil ta mer risiko. Siden 2009 har senatet lært og innført nye kapitalkrav og regler for likvidering av selskap.

Historien til AIG viser at næringslivet ofte mangler politisk forståelse – og at den manglende forståelsen er gjensidig. Leselisten er lang og kan oppdateres hver gang du åpner avisen. Det er derfor slett ikke rart at studiene i politisk økonomi er svært populære ved Kellogg og andre businesskoler som de ved Stanford og Berkeley. Institutt for økonomi ved Universitetet i Oslo gir også mastergradskurs i politisk økonomi. Handelshøyskolen BI har derimot gått i motsatt retning. BI la ned linjen politisk økonomi da det kom utenfor satsingsområdet og ble uløn-

■ **LÆREBOKEKSEMPEL.** Da amerikanske myndigheter kjøpte opp store deler av forsikringsselskapet AIGs aksjer, ble det diskutert om enme bonuser til egne ledere skulle utbetales. Edward Liddy i AIG valgte å ta hatten og gå av. Foto: Susan Walsh, AP/NTB Scapnpix

somt. Det var neppe samfunnsøkonomisk lønnsomhet de regnet på.

■ *Bård Harstad, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo*

FLERE INNLEGG Side 28–29

Gjestekommentar Smarte byer

Carlo Ratti

Innlegg Hanssons klimaløsning

Mathias Sellæg

Digitalt er smart

Jan Tore Sanner

Formuesskatten bør fjernes

Kristin Clemet og Villemann Vinje

FREDAGSKRONIKKEN

KAREN HELENE
ULLTVEIT-MOE

MARI
REGE

ALEXANDER
CAPPELEN

SIMEN
MARKUSSEN

OLA
KVALØY

KATRINE
LØKEN

BÅRD
HARSTAD

Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn
inklusive mellomrom Underinnlegg/replikk:
Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig:
Anna Werenskjold
tlf. 22 00 10 59
debatt@dn.no